

ALLMÄNNA BESTÄMMELSER AV ÅR 1981

för leverans av gods (utan montage) till den offentliga sektorn (ALOS 81)

Dessa bestämmelser har tillkommit efter samråd mellan riksrevisionsverket, Svenska Kommunförbundet, Landstingsförbundet, Sveriges Industriförbund och Sveriges Grossistförbund.

Tillämplighet

1. Dessa bestämmelser skall när så överenskommits mellan säljare och köpare tillämpas vid leverans av gods (utan montage) till den offentliga sektorn. Ändringar i och tillägg till dessa bestämmelser gäller endast i den utsträckning detta skriftligen avtalats.

Ritningar och tekniska handlingar

2. Om så överenskommits, skall säljaren innan tillverkningen påbörjas till köparen för granskning översända sådana principritningar, sammanställningar, scheman, beskrivningar och data som anger den principiella utformningen av leveransen. Om parterna särskilt kommer överens om detta, skall säljaren dessutom översända sådana tillverkningsritningar som behövs för att köparen skall kunna bedöma godsets konstruktion. I båda fallen gäller att handlingarna skall översändas i överenskommet antal exemplar och att köparens granskning skall ske utan dröjsmål.

Köparens granskning fritar inte säljaren från hans ansvar enligt punkt 22 nedan.

För att undgå ansvar skall säljaren innan tillverkningen börjar skriftligen eller på annat sätt uttryckligen reservera sig mot av köparen föreslagen ändring av säljarens konstruktion.

3. På begäran skall säljaren senast vid garantitidens början kostnadsfritt tillhandahålla köparen uppgifter och ritningar som är tillräckligt tydliga och utförliga för att denne skall kunna ombesörja montage, igångsättning, drift och underhåll (inbegripet löpande reparationer) av godsets alla delar. Om inte annat överenskommits, skall handlingarna vara avfattade på svenska.

4. De ritningar och tekniska handlingar som part lämnar till andra parten förblir den överlämnande partens egendom. Mottagande part får inte utan medgivande använda, kopiera eller reproducera sådan handling eller överlämna den till annan om detta inte är nödvändigt för att säljaren skall kunna tillverka eller köparen skall kunna kontrollera och handha godset. Köparens åtagande gäller med förbehåll för tryckfrihetsförordningens (1979:936) och sekretesslagens (1980:100) bestämmelser.

Råvaror, verktyg m m

5. Råvaror, halvfabrikat, verktyg, mätdon, modeller, emballage o d som köparen tillhandahåller skall levereras fritt säljarens fabrik eller lager. Säljaren skall snarast efter mottagandet tillställa köparen mottagningsbevis. Materialet och utrustningen skall genom märke, skylt eller på annat sätt tydligt anges som köparens egendom och, där så är möjligt, förvaras avskilt.

Säljaren skall väl vårda materialet och utrustningen till dess slutredovisning skett. Om materialet eller utrustningen skadas, är säljaren skadeståndsskyldig, såvida han inte kan visa att skadan inte beror på försummelse av vare sig honom själv eller av någon för vilken han svarar.

Säljaren skall begränsa åtgången av materialet till det oundgängligen nödvändiga. Då tillverkningen avslutats eller då köparen så begär skall säljaren för köparen redovisa för det material han tagit emot.

Vertyg, mätdon och modeller som säljaren tillhandahållit förblir säljarens egendom.

Kontroll och provning

6. Om köparen så begär, skall säljaren överlämna tidplan för konstruktion, materialanskaffning och tillverkning. Köparen har rätt att bevaka hur tidplanen följs.

7. Om köparen så begär, skall säljaren under tillverkningens gång och vid leveransen lämna köparens kontrollant de upplysningar som behövs för att bedöma godsets kvalitet, om tillverkningshemligheter därigenom inte röjs.

8. När köparen enligt avtal skall utföra leveranskontroll hos säljaren skall säljaren genom särskilt meddelande underrätta köparen senast en vecka i förväg om den dag då godset beräknas vara leveransklart. Köparen skall snarast herefter utföra kontrollen under ordinarie arbetstid. Om kontroll inte har påbörjats inom 14 dagar efter den dag då godset enligt säljarens meddelande skall vara leveransklart, har säljaren rätt att avsända godset.

Om det, när köparens kontrollant anländer till säljaren för att utföra avtalad leveranskontroll, är uppenbart att godset inte är klart för sådan kontroll, har köparen rätt till ersättning för kostnader för kontrollanten.

9. När säljaren enligt avtal skall utföra provning skall köparen beredas tillfälle närvara vid denna. Säljaren skall tillställa köparen provningsprotokollet, vilket — om inte annat visas — skall anses korrekt redovisa hur provningen genomförts och dess resultat.

10. Vid kontroll eller provning enligt punkt 8 respektive 9 skall säljaren kostnadsfritt tillhandahålla kontrollutrustning jämte erforderlig personal.

11. Om tekniska bestämmelser för kontroll och provning i form av metodbeskrivningar, normer etc inte angetts i avtalet, skall provningen utföras enligt de normer som allmänt tillämpas inom vederbörande bransch.

Protokoll skall föras över kontroll och provning.

12. Om vid kontroll eller provning har konstaterats att godset inte uppfyller avtalade fordringar och det därför avvisats, skall säljaren utan dröjsmål vidta de åtgärder som föranletts härav. Innan godset på köparens begäran läggs fram för ny kontroll eller provning skall säljaren redovisa vidtagna åtgärder. Om avvikelsen varit obetydlig, kan dock köparen inte påfordra ny kontroll eller provning.

Leveransklausuler

13. Leveransklausuler skall tolkas enligt Incoterms (Internationella Handelskammarens regler för tolkning av leveransklausuler).

Om inte annat överenskommits, sker leverans fritt säljarens fabrik eller lager.

Leveranstid

14. Om inte annat överenskommits, skall i avtalet angiven tidrymd för leverans löpa från avtalsdagen.

15. Såsom leveransdag skall anses:

— om leveranskontroll skall ske hos säljaren, den dag då godset enligt underrättelse från säljaren är färdigt för sådan kontroll

— om leverans- eller mottagningskontroll skall ske hos köparen, den dag då godset enligt överenskommen leveransklausul är att anse som avlämnat,

allt förutsatt att godset inte avvisats vid leveranskontrollen respektive vid mottagandet.

Leverans får dock inte utan köparens medgivande ske tidigare än vad som överenskommits i avtalet.

Leveransförsening

16. Om säljaren finner det sannolikt att han inte kan hålla avtalad leveranstid, skall han utan dröjsmål skriftligen anmäla detta till köparen samt ange orsaken till förseningen och den tidpunkt då leveransen beräknas kunna ske. Samma skall gälla om leveranstiden har förlängts enligt andra stycket.

Om försening beror på händelse som anges i punkt 29 eller på köparen, skall leveranstiden förlängas med den tid som med hänsyn till omständigheterna kan anses skälig.

17. Om leverans (delleverans) försenas och detta inte beror på händelse som anges i punkt 29 eller på köparen, har köparen rätt till vite.

Vite skall utgå för varje påbörjad sjudagarsperiod som förseningen varar med ..... % av värdet av den del av godset som till följd av förseningen inte kunnat tas i avsett bruk. Dock skall vitet i sin helhet inte överstiga ..... % av sagda värde. *Denna punkt gäller endast om procentsatserna är angivna här eller i övrigt framgår av avtalet.*

18. Vid försening av leverans (delleverans) till följd av att säljaren väsentligt åsidosatt sina förpliktelser att sätta igång arbetet eller att i övrigt vidta åtgärder inom sådan tid att leveransen kan fullgöras i rätt tid, har köparen rätt att genom skriftligt meddelande till säljaren häva avtalet. Hävning får dock endast ske om förseningen är av väsentlig betydelse för köparen och säljaren insett eller bort insett detta.

Om leverans (delleverans) försenas av annan anledning med mer än en tredjedel av den ursprungligen avtalade leveranstiden, eller oavsett dennas längd med mer än nio månader och om förseningen inte beror på händelse som sägs i punkt 29 eller på köparen, har köparen rätt att genom skriftligt meddelande till säljaren häva avtalet såvitt avser den försenade leveransen.

Om leverans skall ske i olika poster som står i sådant sammanhang med varandra att det skulle innebära väsentlig olägenhet för köparen att delvis stå fast vid vad som överenskommits, får köparen häva hela avtalet.

Om hävning sker enligt första stycket i denna punkt, har köparen rätt att inom skälig tid fordra antingen skadestånd med det belopp varmed hans kostnad för att få leveransen utförd på annat håll överstiger det överenskomna priset eller det vite som enligt punkt 17 kan utgå intill tiden för hävningen. Vad här sagts skall beträffande standardgoods även gälla vid hävning enligt andra stycket.

Utöver vad som anges i denna punkt och i punkt 17 är säljaren fri från ersättningskyldighet eller annat ansvar med anledning av försenad leverans.

Köparens försening

19. Om köparen finner det sannolikt att han inte kommer att kunna ta emot godset på avtalad dag, skall han utan dröjsmål skriftligen anmäla detta till säljaren samt ange orsaken till förseningen och den tidpunkt då mottagandet beräknas kunna ske.

Om köparen inte tar emot godset på avtalad dag och detta inte beror på händelse som anges i punkt 29 eller på säljaren, är köparen skyldig att erlägga varje betalning som gjorts beroende av leverans som om godset i fråga hade levererats. Säljaren skall på köparens risk och bekostnad sörja för att godset lagras. Om köparen så begär, skall säljaren också försäkra godset på köparens bekostnad.

Pris

20. Om inte annat skriftligen avtalats, skall överenskomna priser vara fasta och inte indexreglerade samt inkludera varuemballage enligt gängse branschpraxis.

I anbud eller avtal angivet pris innefattar inte mervärdesskatt eller andra på fakturerade belopp utgående statliga pålagor. Dessa skall betalas av köparen till säljaren.

Betalning

21. Betalning skall erläggas enligt de villkor som överenskommits mellan parterna. I den mån förskott inte utgått, skall betalning erläggas först sedan leverans (delleverans) fullgjorts.

Köparen skall erhålla faktura i det antal exemplar han begär och till den mottagaradress han angett. I fakturan skall mervärdesskatt och rabatter anges särskilt. Dessutom skall fakturan innehålla de uppgifter som köparen behöver för att kunna identifiera levererat gods.

Om inte annat överenskommits, skall köparen betala fakturan senast trettio dagar efter det att den mottagits. Vid försenad betalning utgår dröjsmålsränta.

Betalning innebär inte godkännande av godset.

Garanti

22. Fel i godset som beror på bristfälligheter i konstruktion, material eller tillverkning eller som består i att godset inte i övrigt uppfyller avtalade egenskaper skall avhjälpas av säljaren på egen bekostnad och med tillämpning av nedan angivna regler.

Säljaren har samma ansvar för underleverantörs material och arbete som för sitt eget. Säljarens ansvar omfattar dock inte fel som beror på gods som köparen tillhandahållit eller på konstruktion som denne föreskrivit.

23. Säljarens ansvar avser endast fel som visar sig inom ett år räknat från leveransdagen.

Vidare avser säljarens ansvar endast fel som uppstår vid ett riktigt handhavande av godset för avsett ändamål och under iakttagande av skälig aktsamhet. Ansvaret omfattar således inte fel som orsakas av bl a bristfälligt underhåll, felaktig lagring eller oriktig montering från köparens sida, ändringar utan säljarens skriftliga medgivande, normal förslitning eller försämring eller genom köparens försorg oriktigt utförda reparationer.

24. För delar som bytts ut eller reparerats enligt punkt 22 ansvarar säljaren enligt samma regler som gäller för det ursprungliga godset, räknat från tidpunkten för leverans av de utbytta eller reparerade delarna. Detta ansvar omfattar även skador som utbytta eller reparerade delar orsakar på andra delar av godset.

Om godset till följd av fel som anges i punkt 22 är obrukbart mer än en månad, förlängs den i punkt 23 angivna garantitiden med den tid godset varit obrukbart.

Oavsett vad ovan angetts gäller inte säljarens ansvar för någon del av godset längre än två år från den ursprungliga garantitidens början.

25. Efter det att säljaren från köparen fått skriftligt meddelande om fel som avses i punkt 22 skall säljaren avhjälpa felet med den skyndsamhet omständigheterna påkallar. Om felet är av sådan art att det inte är lämpligt att avhjälpa det på uppställningsplatsen, skall köparen på säljarens begäran och bekostnad underlätta arbetets utförande genom att för utbyte eller reparation återsända felaktig del till säljaren.

26. Om säljaren inte har avhjälpt felet inom skälig tid efter det att köparen begärt detta, har köparen rätt att häva avtalet om felet är väsentligt för honom och säljaren insett eller bort inse detta. Om avtalet inte hävs eller om felet inte är väsentligt, får köparen antingen låta avhjälpa felet på säljarens risk och bekostnad eller begära sådant prisavdrag som svarar mot felet.

27. Säljaren ansvarar inte för andra skador till följd av fel än skador på godset. Detta gäller oavsett om avtalet hävs eller inte. Om säljaren gjort sig skyldig till grov vårdslöshet, skall han dock ersätta köparen för produktionsbortfall, utebliven vinst och för skador på annan egendom än godset liksom för annan indirekt skada.

28. Vad som angetts i punkterna 22-27 om fel i godset skall i tillämpliga delar gälla där godset inte uppgår till avtalad kvantitet men, efter vad köparen måste anta, är av säljaren avlämnat såsom fullt.

Befrielsegrunder (force majeure)

29. Följande omständigheter skall anses utgöra befrielsegrunder, om de inträffar efter avtalsdagen — eller om omständigheterna inträffat dessförinnan och om följderna härav inte kunde förutses före avtalsdagen — och avtalets fullgörande därigenom hindras: arbetskonflikt och varje annan omständighet som part inte kan råda över såsom eldsvåda, krig, mobilisering eller oförutsedda militärin-kallelser av motsvarande omfattning, rekvisition, beslag, valuta-restriktioner, uppror eller upplopp, knapphet på transportmedel, allmän varuknapphet, inskränkningar i fråga om om drivkraft samt försening av leverans från underleverantör, om förseningen har sin grund i sådan omständighet som avses i denna punkt.

För att part skall ha rätt att göra gällande befrielsegrund enligt ovan skall han skriftligen underrätta andra parten om att sådan omständighet inträffat. Underrättelsen skall ske utan oskäligt uppehåll efter det att parten insåg eller bort inse att omständighet som kan åberopas som befrielsegrund föreligger.

Sedan befrielsegrund upphört skall andra parten underrättas härom samt om möjligt även informeras om när av befrielsegrunden uppskjutna åtgärder kommer att vidtas.

Om försening med prestation består av anledning som ovan angetts under tid som avses i punkt 18 andra stycket, har part rätt att häva avtalet om det kan antas att avtalet inte utan väsentlig olägenhet för honom kan fullgöras senare.

Om part häver avtalet enligt denna punkt, har andra parten rätt till ersättning för de kostnader som han intill tidpunkten för avtalets hävande haft för att fullgöra avtalet, dock inte för det som kan komma till nytta i hans verksamhet eller för vilket han i annan ordning erhåller ersättning. Av parten vid tidpunkten för hävning påbörjad eller utförd del av leveransen som inte kan komma till nytta i hans verksamhet skall överlämnas till den part till vilken leverans skall ske, om denne så begär.

Förebyggande av skada

30. Part som gör gällande att avtalsbrott från andra partens sida föreligger skall vidta alla åtgärder som behövs för att förebygga eller begränsa uppkomsten av skada, om han kan göra detta utan oskälig kostnad eller olägenhet.

Tvist

31. Tvist mellan köpare och säljare skall avgöras av svensk domstol med tillämpning av svensk rätt.